

Г.Н. Жолтаева, Г.С. Майлыбаева, Н.Ж. Жанатбекова

I. Жансүров атындағы Жетісу университеті, Талдықорған, Қазақстан
(E-mail: guzh1661@mail.ru, gulmirasabyr@mail.ru, n.zhanatbekova@mail.ru)

Педагогтерді қашықтықтан білім беруге даярлаудың мүмкіндіктері

Аңдатпа. Қашықтықтан оқытуды дамытудың қазіргі кезеңінде осындай білім беру ортасында жұмыс істейтін мұғалімдерді даярлауға қойылатын талаптар артып келеді. Қабілеттері, қызығушылықтары мен қажеттіліктері әртүрлі болатын адамдарды сапалы оқытуды, білім алушылардың жеке ерекшеліктерін, сондай-ақ қашықтықтан оқыту ерекшеліктерін есепке алуды кәсіби біліктілігі жоғары педагог ғана жүзеге асыра алады.

Педагогтердің қазіргі жаңа жағдайға қызмет атқаруы мен болашақта да онлайн режимінде оқыту жағдайына тап болу ықтималдығын ескере отырып, олардың бар тәжірибесі мен қашықтықтан оқытуды жүзеге асыруға қажетті кәсіби қасиеттері туралы мүмкіндігінше ақпарат алу өте маңызды.

Зерттеу жұмысы теориялық және эмпирикалық әдістер пайдалану арқылы педагогтердің оқушыларды қашықтықтан оқытуға дайындығының нақты жай-күйін анықтауға және педагогтердің қашықтықтан оқытуды жүзеге асыруға дайындығын қалыптастыру технологиясын ресурстық қамтамасыз етудің құрамдастарын анықтауға бағытталды.

Мақалада педагогтердің оқушыларды қашықтықтан оқыту құзыреттіліктерін қалыптастыру жоғары оқу орындарында білім беру бағдарламаларын, сондай-ақ біліктілікті арттыру және кәсіптік қайта даярлау бағдарламаларын жүзеге асыру үдерісінде мүмкін болатыны баяндалған. Авторлар оқу үдерісінде қашықтықтан оқыту технологияларын пайдалану мәселелері бойынша жұмыс жасап жүрген педагогтер мен болашақ педагогтерге сауалнама жүргізу барысында алынған эмпирикалық деректерді талдау негізінде қашықтықтан оқытуды жүзеге асыру кезіндегі проблемалар мен қиындықтарды, қашықтықтан оқытуды табысты іске асыру үшін қажетті шарттарды анықтады.

Педагогтің оқушыларды қашықтықтан оқытуға дайындығын қалыптастырудың әзірленген технологиясын, әзірленген бағдарламалық-әдістемелік материалдарды бағалау бойынша зерттеу жүргізу сияқты мәселелерді одан әрі дамыту қажеттілігі туралы қорытынды жасалды.

Түйін сөздер: педагог, дайындық, қашықтықтан оқыту, қашықтықтан білім беру технологиялары, ресурстық қамтамасыз ету, білім беру бағдарламалары.

DOI: <https://doi.org/10.32523/2616-6895-2023-143-2-98-110>

Кіріспе

Қазақстан Республикасының (ҚР) білім беру саласындағы мемлекеттік саясатының стратегиялық маңызды мақсаты уақыт пен қоғамның талаптарына сәйкес келетін сапалы білімнің қолжетімділігін арттыру болып табылады. Білім беруді инновациялық дамытудың басым бағыттарының қатарына қашықтықтан білім беру технологияларын (ҚББТ) енгізу міндеті кіреді. Бұған «қашықтықтан оқыту» ұғымын және оны жүргізу тәртібін айқындайтын және бекітетін «Білім туралы» Заңында қабылданған түзетулер

(5-тарау, 37-2-бап) ықпал етеді. Түрлі деңгейдегі білім беру мекемелерінде енгізілген өзгерістерге сәйкес қашықтықтан оқыту нысандары негізінде білім беру қызметін жүзеге асыру мүмкіндігі пайда болады [1].

Білім беру мекемелерінде қашықтықтан оқытуды жүзеге асыру мүмкіндігі педагогтердің ҚББТ-ын өзінің кәсіби қызметінде қолдануға, дидактикалық міндеттерді шешу үшін білім алушылармен қашықтықтан жұмыс істеудің әлеуеті мен тиімділігін бағалауға дайындығымен қамтамасыз етіледі. Осыған байланысты қашықтықтан оқытуды ұйымдастыру және өткізу әдістемесі саласында, білім беру ортасында ақпараттық-коммуникациялық құралдар мен технологияларды қолдануға педагогтарды арнайы даярлау өзекті болып табылады.

Мақсат қою

Қашықтықтан оқыту жағдайында педагогтердің кәсіби іс-әрекетінің ерекшеліктеріне А.А. Андреев, З.Ш.Атаян, Л.В. Борисова, М. Ю. Бухаркина, Т. А. Синьковская, Г.К. Нұрғалиева, Е.В. Артықбаева және т. б. еңбектері арналған, педагогтарды қашықтықтан оқытуды жүзеге асыруға дайындау және оларда тиісті құзыреттерді қалыптастыру мәселелері Т.В. Громова, О.Б. Елагина, Н.В. Ломовцева, А.Н. Корякина, Т.В. Саранская, Г.А. Федорова, Д.Д. Жантасова, Ж.А. Мақатова және т.б. зерттеулерінде қаралады, жоғары оқу орнында студенттерді кәсіби даярлаудың теориялық-әдіснамалық аспектілері Ю.К. Бабанский, Э.Ф. Зеер, Г.М. Каджаспирова, И.Я. Лернер, М.Н. Скаткина, В.А. Слостенина, А.В. Хуторский, Т.И. Шамова, Б. А. Тұрғынбаева, С. М. Кеңесбаевтың және т. б. еңбектерінде ашылады.

Зерттеулердің құндылығына қарамастан, көптеген маңызды мәселелер әлі де толық әзірленбегенін атап өткен жөн. Педагогтің оқушыларды қашықтықтан оқытуға дайындығын қалыптастыруға тұтас көзқарас әзірше қалыптасу сатысында.

Біз Г.А. Федорованың қашықтықтан оқыту жағдайында педагогтарды жұмысқа даярлаудың үздіксіз жүйесі келесі компоненттерді:

- арнайы пәндерді әзірлеу және енгізу есебінен болашақ педагогтердің кәсіби дайындығын жетілдіруді (жоғары оқу орындарыда (ЖОО) даярлау кезеңінде);
- болашақ педагогтарды кәсіби даярлауда және практик мұғалімдердің біліктілігін арттыруда ҚББТ қолдануды (ҚББТ жанама меңгеру);
- біліктілікті арттыру кезеңінде қашықтықтан оқыту саласындағы педагогикалық кадрларды курстық даярлау және қайта даярлауды;
- қашықтықтан оқыту мәселелеріне арналған конференциялар, семинарлар мен тренингтер өткізуді қамтиды деген пікірін ұстанамыз [2].

Жоғарыда аталған проблемалар контекстінде осы зерттеудің мақсаты педагогтердің оқушыларды қашықтықтан оқытуға дайындығын қалыптастырудың әзірленген технологиясына және ҚР білім беру саласындағы нормативтік-құқықтық құжаттарына сәйкес педагогтердің қашықтықтан оқытуға дайындығын қамтамасыз ету үшін оқу-әдістемелік ресурсты әзірлеу болып табылды.

Тарихы

Қашықтықтан оқытудың әдіснамалық негіздерін көптеген ғалымдар зерттейді. «Қашықтықтан оқыту» ұғымының анықтамасы Е.С.Полат, С.Л. Щенников, А.А. Андреев, Н.Б. Борисова, Т.В. Громова және т. б. еңбектерінде қарастырылады [3-8]. Е.С. Полат [3] қашықтықтан оқыту дегеніміз – бұл қазіргі заманғы АКТ құралдарын қолдана отырып, оқушылар мен мұғалімдер арасында тиімді ақпарат алмасуды қамтамасыз ететін оқу пәндері мен белгілі бір тақырыптар бойынша ұйымдастырылған оқу процесі деп санайды. О.М. Горева мен Л.Б. Осипованың мақаласында [9] ғалымдар А.Е. Абрамешин, А.Н. Тихонованың анықтамасы келтірілген, олар қашықтықтан оқытуды «оқытушының орналасқан жерінен белгілі бір қашықтықта жүзеге асырылатын жүйелі мақсатты оқыту».

Сонымен қатар, оқу және оқыту процестері тек кеңістікте ғана емес, сонымен бірге уақыт бойынша да бөлінеді» деп санайды. Сонымен қатар В.Г. Кинелевтің «қашықтықтан білім беруді 21 ғасырдың білім беру жүйесі деп атайды» деген пікірі келтірілген. О.М. Горева мен Л.Б. Осипованың пікірінше, оны білім беру реформаларының басым бағыттарының бірі ретінде қарастыруға болады. Біз келесі: «қашықтықтан оқыту – бұл оқу процедуралары толығымен немесе көбінесе заманауи ақпараттық және телекоммуникациялық технологияларды қолдана отырып, педагогтер мен білім алушылардың аумақтық бөлінуімен жүзеге асырылатын оқыту» деген анықтаманы ұстанамыз [6]. Ал қашықтықтан білім беру қашықтықтан оқыту арқылы жүзеге асырылатын білім беру ретінде анықталады.

Қашықтықтан білім беруді дамыту проблемалары бойынша теориялық материалдарды зерделеу қашықтықтан оқыту техникалық құрауыштан, яғни компьютерлік техникадан; оқу-әдістемелік, яғни мультимедиялық курстардан және кадрлық құрауыштан, яғни қашықтықтан оқытуға қатысатын педагогтерден тұратынын көрсетеді [10].

Педагогтер оқу материалының мазмұнын жеткізудің әртүрлі тәсілдері мен білім алушылар мен педагогтер арасындағы коммуникацияның қолжетімді құралдары негізінде қашықтықтан білім беру технологияларын пайдалана отырып, оқу процесін электрондық ақпараттық-білім беру ортасында ұйымдастырады. Мұндай жағдайда жұмыс істейтін педагог қашықтықтан оқытуды кәсіби түрде жүзеге асыруға психологиялық қабілетті және техникалық дайын болуы керек.

Осыған байланысты болашақ педагогтерді қашықтықтан оқыту жүйесіндегі іс-әрекетке даярлау педагог кадрларды даярлауды іске асыратын жоғары оқу орындарының ерекше назарында болуға тиіс.

Қашықтықтан оқытудың ерекшелігі мұғалімге ерекше талаптар қояды. Педагог қашықтықтан оқыту жүйесінде өзінің курсына оқып жатқан оқу тобының консультанты және тәлімгері функцияларын орындайды; электронды оқу-әдістемелік кешен (ЭОӘК) әзірлейді, сабақтар өткізеді, психологиялық-педагогикалық қолдау көрсетеді [10]. Қашықтықтан оқыту жүйесінің педагогқа жеке қасиеттері бойынша да, оқыту әдістемесі бойынша да қоятын талаптары дәстүрлі оқытудағы талаптардан өзгеше болады. Оның еңбегінің жетістігі оның пәндік құзыреттілігіне де, біліміне де, жағдайды басқару қабілетіне және т. с. с. байланысты.

Мұндай жағдайда педагогтың эмоционалдық және интеллектуалдық жүктемесі артатынын атап өткен жөн, өйткені ол дәстүрлі оқытудағы психологиялық-педагогикалық кеңістікке қарағанда басқаша жұмыс істейді. Осыған байланысты педагогтің қашықтықтан оқытуға дайындығы ерекше мәнге ие болады.

Біз зерттеуімізде «педагогтың дайындығы» ұғымын кешенді қарастырамыз, яғни педагог кәсіби маман ретінде жалпы және кәсіби-пәндік білім мен біліктердің қажетті көлеміне ие болуы керек, АКТ-ны, қашықтықтан білім беру жүйесінде педагогикалық іс-әрекеттің алгоритмін және т. с. с. меңгеруі керек.

Зерттеу әдістері

І. Жансүгіров атындағы Жетісу университетінде орындалатын «Оқушыларды қашықтықтан оқытуға педагогтердің дайындығын қалыптастыру» ғылыми жоба аясында зерттеушілер педагогтердің қашықтықтан оқыту жағдайында жұмысқа дайындығының жай-күйін зерделеу үшін білім беру мекемелерінің педагогтары мен ЖОО педагогикалық мамандықтарының білім алушыларына 2020 оқу жылының қараша айында сауалнама жүргізді. Сауалнама міндеттерінің бірі қашықтықтан білім беру технологияларын қолдану кезіндегі проблемалар мен қиындықтарды, педагогтердің қашықтықтан оқытуды сәтті жүзеге асыру үшін құзыреттіліктерін арттыру түрлерін анықтау болды. Сауалнама қашықтықтан оқыту процесіне тікелей қатысқан педагогтар арасында жүргізілді.

Сауалнамаға 213 адам қатысты, оның ішінде 32 – ЖОО оқытушылары, 103 – колледж оқытушылары, 55 – жалпы орта білім беру мектептерінің мұғалімдері, 23 – магистрант пен докторанттар.

Сауалнама қашықтықтан оқытуға көшумен байланысты респонденттердің 68,8%-ы білім беру үдерісінде өздерінің білім беру ұйымының электрондық оқыту жүйесін пайдаланатынын; әлеуметтік желілерді – 31,9%; интеграцияланған жүйені – 5,5%; басқа ұйымдардың білім беру онлайн – ресурстарын – 8,3%; бейнеконференциялар, вебинарлар өткізуге арналған сервистерді – 21,5%; Viber, WhatsApp, Skype мессенджерлері немесе басқалары – 36%; электрондық поштаны – 38,0%-ы пайдаланатынын көрсетті.

Алынған жауаптарды талдау, негізінен, білім беру ұйымдары қашықтықтан оқыту үшін қажетті ресурстармен қамтамасыз етілгенін көрсетті: педагогтар олар үшін ең қолайлы және ыңғайлы интернет-ресурстарды пайдалану мүмкіндігіне ие болды; цифрлық білім беру ресурстарымен, онлайн режимінде сабақтарды ұйымдастырудың ерекшеліктері мен айырмашылықтарымен таныстырылды. Алайда, сұралған педагогтердің 67,6%-ы қиындықтарды, қашықтықтан сабақтарды дайындау мен өткізуде құзыреттіліктері жеткіліксіз және қашықтан оқыту жағдайында жұмыс істеу кезінде көмек алу қажеттілігін сезінетінін (оның ішінде 13,4% – жиі, 54,2% – жекелеген мәселелер бойынша) атап өтті.

Сауалнама нәтижелерін талдау кезінде педагогикалық кадрлардың қашықтықтан оқыту режимінде оқу процесін ұйымдастыруға кәсіби дайындық дәрежесін анықтау маңызды болды. Дайындық келесі критерийлер бойынша бағаланды:

- әдістемелік дайындық;
- ақпараттық-коммуникативтік дайындық.

Педагогтердің әдістемелік дайындығын бағалау. Педагогтердің қашықтықтан оқытуды іске асыруға дайындығының айқындаушы шарттарының бірі әдістемелік дайындық болып табылады, оған видеодәрістерді, бейнеконференцияларды ұйымдастыру, тәжірибелік, зертханалық сабақтарды ұйымдастыру, білім алушылармен кері байланысты жүзеге асыру және олардың оқу пәнін меңгеруін бақылау, электронды ресурстарды әзірлеу және пайдалану әдістері мен тәсілдері және басқалары кіреді.

Жүргізілген сауалнама нәтижелері көрсеткендей, респонденттердің 19,9%-ы өздерінде қашықтықтан оқыту жүргізу үшін жеткілікті білімі бар деп санайды; 54,2%-ы дайындықтың жеткіліксіздігін, 17,8%-ы нашар дайындығын және 8,1%-ы қашықтықтан оқытуды жүзеге асыруға әдістемелік дайын еместігін көрсетті. Басқаша айтқанда, сауалнамаға қатысқан мұғалімдердің көпшілігі көп нәрсені «жол үсті» игеретінін, яғни қашықтықтан оқытуды жүзеге асыру үшін алдын-ала арнайы әдістемелік дайындық қажеттілігі туралы айтты.

Білім беру процесіне қатысушылардың ақпараттық-коммуникациялық дайындығын бағалау. Қашықтықтан оқытуды тиімді іске асырудың тағы бір маңызды аспектілерінің бірі білім беру процесін онлайн режимінде материалдық-техникалық қамтамасыз ету, атап айтқанда, цифрлық білім беру ресурстары болып табылады.

Сауалнама респонденттердің 18,4%-ы тек ҚББТ-ын пайдалануға көшкенге дейін электрондық оқыту жүйесінде толыққанды әзірленген курстарының болғанын, 22,2%-ы білім беру мекемесінің электрондық оқыту жүйесінің мүмкіндіктерін ішінара пайдаланғанын, 50,7%-ы білім беру процесінде әлеуметтік желіні, 12,5%-ы бейнеконференциялар, вебинарлар өткізу үшін сервистерді пайдаланғанын, 6,9%-ы педагогикалық іс-әрекетінде басқа ұйымдардың білім беру онлайн-ресурстарын, 32,2%-ы – электрондық поштаны пайдаланғанын көрсетті.

Сұралған педагогтар қашықтықтан оқытуды тиімді іске асыру үшін қажетті көмек түрлерін көрсетті және бірінші орынға электрондық оқыту жүйесін пайдалану бойынша әдістемелік көмекті (64,6%) және қашықтықтан оқыту мәселелері бойынша арнайы білім алу қажеттілігін (40,1%) көрсетті.

Алынған мәліметтер біліктілікті арттырудың әртүрлі түрлеріне қажеттілік (19,4% – дан 48,4% – ға дейін) бейнеледі. Респонденттердің басым бөлігі практикаға бағытталған семинарлар нысанында қашықтықтан оқыту саласындағы құзыреттілікті арттыруды қажет етті (48,4%).

Қойылған мәселелерді шешу мақсатында «Қашықтықтан оқытудағы цифрлық білім беру технологиялары» тақырыбында мектеп мұғалімдеріне арналған курс (72 сағат

көлемінде) ұйымдастырылып, өткізілді. Курс online форматта Zoom платформасында 2021 жылдың 24-мамыры мен 4-маусымы аралығында өтті.

Қатысушылар жалпы орта білім беретін мектептер мұғалімдері болды, барлығы 49 мұғалім. Олардың ішінде IT мамандары – 16%; бастауыш сынып мұғалімдері – 7% және жеке пәндер мұғалімдері – 77% болды.

Курстың мақсаты: білім беруді ақпараттандырудың заманауи стратегиялары аспектісінде оқу үдерісінің сапасын арттыратын цифрлық білім беру ресурстарын мұғалімдердің игеруіне ықпал ету.

Курстың мазмұны төрт модульды қамтыды:

1. Білімді бағалауға арналған онлайн қызметтер;
2. Оқу процесі үшін цифрлық контент құру. Оқу контентін (тапсырмалар, презентациялар, т.б.) құруға және жеткізуге арналған құралдар;
3. Ресурстар ұйымдастыру үшін онлайн оқыту (электронды оқулық, онлайн курстар, т.б.);
4. Білім берудегі геймификация технологиялары.

Яғни, «Қашықтықтан оқытудағы цифрлық білім беру технологиялары» тақырыбындағы курсты оқыту барысында мектеп мұғалімдеріне білім берудегі цифрлық технологиялармен, платформа, сервис түрлерімен жұмыс жасау әдістемесі көрсетілді.

Соңында жүргізген курстың тиімділігін анықтау мақсатында қатысқан мұғалімдер арасында сауалнама жүргізілді.

«Болашақта қандай білім/дағды алғыңыз келеді?» деген сұраққа келесідей жауаптар алынды: «Робототехника мен пайтон курсы оқысам», «3D сабақтар жасау», «Тағы да мен білмейтін бағдарламалар үйренгім келеді», «Осы тақырып бойынша жалғастырғым келеді. Компьютермен еркін жұмыс істеу. Сабақта білімімізді еркін қолдану», «Көптеген білім алғым келеді», «Осы курста үйренгенімді ары қарай тереңдету», «Жаңа платформаларда жұмыс жасауды игергім келеді», «Қазіргі заманға сай, ғаламтор мүмкіндігін жан-жақты пайдалану» және т.б.

Өткізілген курсқа қатысушылардың қалдырған пікірлері мен ұсыныстары арасында: «Осындай курстар оқу жылы басында өткізілсе деген ұсынысым бар», «Қашықтықтан оқыту мәселелері университетте оқу барысында қарастырылса деймін», «Оқушылардың цифрлық білім беру ортасында оқу іс-әрекеттерін ұйымдастыру бойынша курстар көбірек өткізілсе екен!» деген жиі кездесті.

Нәтижелері

Осылайша, қашықтықтан оқытуды тиімді жүргізу үшін педагогтерге қажетті білім, білік айқындалды. Бұл нәтижелер респонденттердің едәуір бөлігінің ақпараттық құзыреттілігі жеткіліксіз деңгейде қалыптасқанын көрсетеді. Осыған байланысты қашықтықтан оқытуды жүзеге асыру үшін болашақ педагогтардың кәсіби маңызды қасиеттерін қалыптастыру қажеттілігі, сондай-ақ ЖОО-да оқу процесінде оларды қалыптастыру технологиясын әзірлеу қажеттілігі туындайды.

Жүргізген зерттеу жұмысы келесі қорытынды жасауға мүмкіндік берді:

1. Оқушыларды қашықтықтан оқытуды ұйымдастыру және ЭОӘК құру білім, білік және дағдылары бар педагогтерді даярлау ЖОО-нда, қосымша білім беру жүйесінде (біліктілікті арттыру курстары, практикаға бағытталған оқыту семинарлары, жекелеген оқу орталықтары мен мекемелері ұсынатын электрондық курстар), сондай-ақ педагогтердің жұмыс орны бойынша жүзеге асырылуы мүмкін.

2. Қашықтықтан оқытуды жүзеге асыруға педагогтарын сәтті даярлауды қамтамасыз ету үшін мынадай:

1) оқыту мақсаттарына сәйкес келетін құралдарды, әдістер мен тәсілдерді пайдалана отырып, қашықтықтан оқытудың психологиялық-педагогикалық қағидағтарын есепке алумен және педагогикалық процессті ұйымдастырумен байланысты педагогикалық;

2) басқару психологиясы, педагогикалық психология бойынша білімді қалыптастырумен байланысты ұйымдастырушылық-коммуникативтік;

3) компьютерлік сауаттылықты қалыптастырумен, қазіргі заманғы ҚББТ пайдаланумен және т.с.с. байланысты техникалық шарттарды бөлуге болады.

3. Оларға сәйкес педагогтарды даярлау бағдарламасы информатика негіздері; қашықтықтан оқыту ерекшеліктері мен технологиялары; ЭОӘК, бақылау-өлшеу құралдарын әзірлеу және қашықтықтан оқыту жүйесінде бақылауды ұйымдастыру; есептеу желілеріндегі тәжірибелік жұмыс және т. б. сияқты модульдерді қамтуы мүмкін.

Сондықтан теориялық және эмпирикалық зерттеулердің нәтижелері негізінде болашақ педагогты қашықтықтан оқытуды жүзеге асыруға дайындау технологиясы келесі кезеңдерді қамтиды деп болжанады:

– жалпыдайындық. Бұл кезеңнің мақсаты информатика бойынша психологиялық-педагогикалық білім мен білік жүйесін, қашықтықтан оқытудың түрлі технологияларын жүзеге асыру біліктері мен дағдыларын қалыптастыру болып табылады. Болашақ педагогтарды оқытудың мазмұны информатика курсы, психологиялық-педагогикалық цикл пәндері, коммуникациялық технологиялар бойынша курс және қашықтықтан оқытуға кіріспемен байланысты таңдау курстары болады;

– кәсіптік-бағдарлаушы. Осы кезеңнің мақсаты педагогтердің оқу (мектеп) пәнін қашықтықтан оқытуды іске асыруға дидактикалық және коммуникациялық дайындығын қалыптастыру болып табылады. Мазмұны психологиялық-педагогикалық цикл пәндерін, пәнді оқыту әдістемесін, педагог жұмысындағы ақпараттық технологияларды және қашықтықтан оқыту негіздері мен технологиясына байланысты таңдау курстарын қамтиды;

– кәсіптік-мамандандырушы. Бұл кезеңнің мақсаты – қашықтықтан оқытуды жүзеге асырудың әдістемелік тәжірибесін қалыптастыру. Мазмұны -қашықтықтан оқыту жүйесіндегі жұмыстың әлеуметтік-психологиялық аспектілерімен, қашықтықтан оқыту әдістемесімен, ЭОӘК әзірлеумен байланысты таңдау курстары.

Қашықтықтан оқытудың дидактикалық және технологиялық аспектілері оқу процесін басқаруды автоматтандыруды, қатысушылар арасында қашықтықтан байланыс жасауды, білім беру мазмұнын орналастырудың бірыңғай платформасын және негізгі дидактикалық мәселелерді шешуді қамтамасыз ететін жүйелерді қолдана отырып шешіледі.

Қашықтықтан оқыту мазмұнын, ұйымдастырушылық-әдістемелік мәселелерін әзірлеуге, оқу-әдістемелік ресурстарды құру және оларды қашықтықтан оқытуға енгізуге Ю.Н.Афанасьев, В.В. Вержбицкий, Т.П. Воронина, А.Д. Иванников, М.П. Карпенко және т. б. елеулі үлес қосты. Олардың жұмыстарын оқып-талдау қашықтықтан оқытуды жүзеге асыру үшін педагогикалық кадрларды даярлау жүйесі жаңа оқыту құралдарын, технологияларды қосымша пайдалану, яғни ресурстық қолдауды дамыту қажет ететіндігін көрсетеді. Педагогтарды даярлау жүйесінде ресурстық қолдауды оңтайлы пайдалану жинақталған әлеуетті тиімді пайдалануға мүмкіндік береді.

Осылайша, ақпараттық қоғамның қалыптасуы мен дамуы туралы философиялық идеяларды, қашықтықтан оқыту процесінің мәні туралы дидактикалық түсініктерді, оқушыларды оқыту мен дамытуға байланысты психологиялық-педагогикалық зерттеулерді, педагогтарды қашықтықтан оқытуға дайындаудың отандық және шетелдік тәжірибесі, білім беру саласындағы нормативтік-құқықтық құжаттарды, сондай-ақ алынған эмпирикалық деректерді талдау негізінде:

1) педагогтердің қашықтықтан оқытуға дайындығын қалыптастырудың мақсатын, шарттарын, қағидаттарын, әдістерін, ұйымдастырушылық нысандарын қамтитын педагогтердің қашықтықтан оқытуға дайындығын қалыптастыру технологиясы әзірленді; ол педагогикалық мамандықтардың білім беру бағдарламаларына қашықтықтан оқыту мәселелері бойынша болашақ педагогтердің құзыреттілігін қалыптастыруға бағытталған қосымша білім беру бағдарламасын (Minor) енгізуді көздейді;

2) қашықтықтан оқытуды ұйымдастыру ерекшелігін ескеретін пәндердің оқу-әдістемелік кешендерін, қашықтықтан оқытуды жүзеге асыруға дайындығын қалыптастыру

үшін педагогтерді қайта даярлау және біліктілігін арттыру курстарының бағдарламалары мен мазмұнын, оқу және оқу-әдістемелік құралдарды қамтитын қашықтықтан білім беру жағдайындағы жұмыс жасауға педагогтарды даярлауды ресурстық қамтамасыз етуді әзірлеу басталды.

3) Білім беру бағдарламаларының мазмұнын қалыптастыруда енгізілетін курстардың білім беруді дамытудың қазіргі кезеңіндегі өзектілігі, еңбек нарығының қажеттілігі, сондай-ақ білім алушыларға қажеттілігі ескерілді.

4) 6B01503-Физикабілімберубағдарламасыныңмысалындақарастырайық. Бакалавриат деңгейінде негізгі білім беру бағдарламасы шеңберінде жалпы білім беретін пәндер циклінде «Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар» пәні және базалық пәндер циклінде таңдау бойынша курстар: «Физика есептерін шешу үшін Python бағдарламалау тілін пайдалану», «Физика есептерін шешу үшін Mathcad пайдалану», «Робототехника және мехатроника», «Физикалық процестерді компьютерлік модельдеу», бейіндік пәндер циклінде – «Қашықтықтан білім беру әдістемесі мен технологиясы» оқытылады.

5) 1-кестеде педагогтердің оқушыларды қашықтықтан оқытуға дайындығын қалыптастыруға бағытталған негізгі білім беру бағдарламасы пәндерінің қысқаша сипаттамасы берілген.

Кесте 1

Негізгі білім беру бағдарламасы пәндерінің қысқаша сипаттамасы

№	Пәннің атауы	Пәннің қысқаша сипаттамасы
1	Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар	Ақпаратты іздеу, жинау, сақтау, өңдеу және тарату үшін ақпараттық технологиялар арқылы жүзеге асырылатын кәсіби қарым-қатынастың заманауи әдістері мен құралдары оқылады. Деректер базасымен, кестелік процессорлармен, е-технологиялармен, Smart және бұлтты технологиялармен жұмыс істеу дағдылары дамытылады.
2	Физика есептерін шешу үшін Python бағдарламалау тілін пайдалану	Бағдарламалауда қолданылатын заманауи тәсілдер оқылады, физика есептерін шешу үшін Python бағдарламалау тілін қолданудың бастапқы дағдылары қалыптасады
3	Физика есептерін шешу үшін Mathcad пайдалану	Python тілін пайдалана отырып массивтер мен басқа да құрылымдалған деректерді өңдеу алгоритмдері; негізгі математикалық пакеттер, математикалық пакеттердің мүмкіндіктері мен қолдану аясы, бағдарламалау тілдерін пайдалана отырып физика есептерін шешу әдістемесі, Mathcad және Matlab бағдарламалары терезесінің құрылысы, Mathcad және Matlab-та есептеу бағдарламаларының құрылысы зерделенеді
4	Робототехника және мехатроника	Мехатроника және робототехника туралы жалпы ұғымдар, мехатроника мен робототехниканың мақсаты мен қолданылу саласы, мехатроника мен робототехниканың негізгі анықтамалары мен даму бағыттары, интеллектуализация, миниатюризация, мехатронды және робототехникалық жүйелерді технологиялық қамтамасыз ету, қозғалысты басқарудың цифрлық технологиялары, автоматтандырылған жобалау технологиялары, заманауи мехатронды және робототехникалық модульдер мен жүйелер оқылады.
5	Физикалық процестерді компьютерлік модельдеу	Физикалық процестерді сандық модельдеу және Бейсик және Паскаль бағдарламалау тілдерін негізінде модельдерді енгізу мүмкіндігі қарастырылууда. Мұндай құбылыстың минималды математизациялаумен физикалық интуиция мен физикадан білімді қолданбалы іс-әрекетте қолдану қабілетін дамытуға мүмкіндік береді

6	Қашықтықтан білім беру әдістемесі мен технологиясы	Қашықтықтан оқытудың әдістемелік мәселелері және электрондық оқыту әдістері, ғылым жетістіктерін, заманауи білім беру практикасын және педагогикалық тәжірибені ескере отырып, қашықтықтан білім беру технологияларын қолдану арқылы оқу процесін ұйымдастырудың ерекшеліктері оқылады.
---	--	---

Білім алушы жеке оқу траекториясын айқындау кезінде таңдау компоненті шеңберінде негізгі білім беру бағдарламасы (Major) және (немесе) қосымша білім беру бағдарламасы (Minor) бойынша пәндерді таңдайды.

Minor бағдарламасы пәндерінің тізімі, олардың қысқаша сипаттамасы, пәндер құрамы және қалыптастырылатын оқыту нәтижелері қосымша білім беру бағдарламаларының (Minor) каталогында беріледі. Төмендегі 2-кестеде пәндердің кредиттік көлемі, қысқаша сипаттауы көрсетілген.

Кесте 2

Қосымша білім беру бағдарламасы (Minor) пәндерінің қысқаша сипаттамасы

№	Пәннің атауы	Кредит саны	Пәннің қысқаша сипаттамасы
1	Заманауи педагогтың цифрлық сауаттылығы	5	Пән педагогикалық іс-әрекетте цифрлық технологияларды пайдалану саласындағы базалық білім, білік және дағды жүйесін қалыптастыруға бағытталған. Заманауи педагогтың цифрлық сауаттылығы дағдылардың маңызды топтарын біріктіреді: компьютерлік сауаттылық (компьютер саласындағы пайдаланушылық және арнайы техникалық дағдылар); АКТ сауаттылығы (сервистер мен мәдени ұсыныстарды пайдалануға арналған пайдаланушылық дағдылар жиынтығы), ақпараттық сауаттылық (цифрлық ақпаратты оңтайлы шешімдерді табу, алу, таңдау, өңдеу, беру, жасау және пайдалану қабілеті).
2	Тиімді оқытуды ұйымдастыруға арналған онлайн-ресурстар	5	Курс оқытуда пайдаланылатын онлайн-ресурстарды оқуға арналған және цифрлық білім беру ресурстарын жобалау және құру теориялық негіздерін, принциптерін, цифрлық білім беру ресурстарын құру саласында әртүрлі технологияларды қолдану тәсілдерін; психологиялық-педагогикалық және техникалық талаптарға сәйкес медиа компоненттер мен тұтас цифрлық білім беру ресурстарын құру үшін әртүрлі жабдықтау бойынша оқытуды және бағдарламалық қамтамасыз етуді қолдану білігін қалыптастыруға; цифрлық білім беру ресурстарының сапасын бағалау бойынша сараптамалық-талдау қызметін жүзеге асыруға; мультимедиа-ақпаратты дайындау және компьютерлік өңдеу дағдыларын қалыптастыруға бағытталған.
3	Киберпедагогика	5	Пән педагогикалық ғылымның жаңа бөлімі ретінде киберпедагогика туралы жүйелі түсініктерді қалыптастыруға бағытталған. Ол педагог белгілі бір бағдарлама бойынша компьютер көмегімен білім алушылармен тез арада кері байланыс ала алатын оқытуды автоматты бағдарламалық басқарудың әдіснамасын зерттейді

4	Жобалау және зерттеу қызметіндегі ақпараттық технологиялар	5	Курс ғылыми-зерттеу жұмыстарын ұйымдастыру және жүргізу кезінде АКТ-ны пайдалану тәсілдерін оқуға арналған.
5	Онлайн курстарды әзірлеу	5	Пән онлайн-курстың құрылымын жасау алгоритмі мен ережелерін оқуға, студенттердің курстың мазмұнын, аудио– және видео материалдарды дайындау және әзірлеу, жаттығу және тексеру тапсырмаларын әзірлеу, курсты онлайн платформада орналастыру бойынша білім мен біліктерді игеруге бағытталған. Пәнді оқытудың негізгі жоспарланған нәтижесі онлайн-курстың тұжырымдамалық жобасын құру болып табылады.

Нәтижесінде болашақ педагогтарда АКТ және ҚББТ мүмкіндіктері, ерекшеліктері туралы тұтас түсінікті кезең-кезеңмен қалыптастыру, қашықтықтан оқытуды жүзеге асыру бойынша білік пен дағдыларды қалыптастыру болжанады.

Пәндерді оқу кезінде білім алушылардың қашықтықтан оқыту технологиясын тәжірибеде меңгеру мақсатында ҚББТ-ны пайдалана отырып, студенттердің аудиториялық және аудиториядан тыс өзіндік жұмысы жоспарланады.

Бұдан басқа да, студенттер профессор-оқытушылар құрамы мен білім беру процесінің басқа да санаттағы қатысушылары үшін әзірленген ҚББТ пайдалану бойынша ЖОО-да ұйымдастырылатын оқыту семинарларына, біліктілікті арттыру курстарына қатысуға, қашықтықтан оқыту проблемаларына арналған ғылыми-әдістемелік конференцияларға қатысуға, электрондық ресурстарды пайдалана отырып шығармашылық жұмыстарды орындау бойынша, дипломдық жұмыстар мен басқа да ғылыми жобалар шеңберінде цифрлық ресурстарды әзірлеу бойынша ғылыми-зерттеу іс-әрекетіне қатысуға мүмкіндік алады.

Бұл, біздің ойымызша, педагогикалық білім беру сапасын арттыруға ықпал етеді, болашақ педагогтарды қашықтықтан оқыту жағдайында тиімді кәсіби іс-әрекетке кезең-кезеңімен және дәйекті дайындауға мүмкіндік береді.

Қашықтықтан оқытудың ресурстық қамтамасыз етілуін жетілдіру және дамыту жолдарын оқу және талдау «Оқушыларды қашықтықтан оқытуға болашақ педагогтарды даярлауды психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу» оқу құралын және «Қашықтықтан оқыту жағдайында қолданылатын цифрлық білім беру ресурстары» атты оқу-әдістемелік құралын әзірлеуге әкелді.

«Оқушыларды қашықтықтан оқытуға болашақ педагогтарды даярлауды психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу» атты оқу құралында педагогикалық ЖОО-да педагогикалық білім беру саласындағы мамандарды кәсіптік даярлаудың қазіргі жағдайы мен үрдістері; білім беруді ақпараттандыру жағдайында педагогті кәсіптік даярлау; қашықтықтан білім беру технологиялары білім беруді ақпараттандыру құралы ретінде және болашақ педагогтарды кәсіптік даярлау жүйесіндегі қашықтықтан білім беру технологиялары сипатталды; педагогикалық ЖОО-да қашықтықтан білім беру технологияларын қолдана отырып, оқу процесін ұйымдастырудың ерекшеліктері; оқушыларды қашықтықтан оқытуға болашақ педагогтарды даярлау моделі; болашақ педагогтарды даярлауда психологиялық-педагогикалық сүйемелдеудің мәні, құрылымы мен мазмұны; сондай-ақ білім беру порталында болашақ педагогтерді кәсіптік даярлауда психологиялық-педагогикалық сүйемелдеуді іске асыру көрсетілген.

Бұл басылым 7М01301-Бастауыш оқыту педагогикасы мен әдістемесі білім беру бағдарламасына енгізілген «Оқушыларды қашықтықтан оқытуға болашақ педагогтарды даярлауды психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу» пәнін игеруге арналған оқу құралы болып табылады.

«Қашықтықтан оқыту жағдайында қолданылатын цифрлық білім беру ресурстары» оқу-әдістемелік құралында «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасын іске асыру мүмкіндіктерін қамтамасыз ету үшін білім беру мекемесінің қызметін реттейтін нормативтік-құқықтық құжаттар, цифрлық сауаттылықты қалыптастырудың негізгі ұғымдары мен ерекшеліктерін талдау, білім алушылардың цифрлық сауаттылығын қалыптастыру бойынша іске асырылатын технологиялар, бағдарламалар мен платформалардың сипаттамасы баяндалған.

Оқу-әдістемелік құрал болашақ және жұмыс жасап жүрген мұғалімдерге ақпараттық технологиялардың негізгі ұғымдарымен, әртүрлі бағдарламалар мен интернетті қолдана отырып, дидактикалық оқыту құралдарын әзірлеу технологияларымен танысуға арналған. Оқу процесіне цифрлық технологияларды енгізу бойынша әзірленген құрал білім беру процесінің заманауи модельдерін іске асыру, сабақтардың интерактивті контентін құру арқылы мұғалімдердің дайындығын арттыру, оқу процесін геймификациялау үшін түрлі платформаларды пайдалану бойынша білім, біліктерді қалыптастыруға ықпал етеді.

Қорытынды

Осылайша, зерттеу тобы педагогикалық мамандықтар бойынша негізгі білім беру бағдарламаларының барлық циклдерінің (ЖБП, БП, КП) пәндерінің және қосымша білім беру бағдарламасын (Minor) пәндерінің пәнаралық байланыстары негізінде құрылған оқушыларды қашықтықтан оқытуға педагогтердің дайындығын қалыптастыру технологиясын теориялық тұрғыдан негіздеп әзірледі және оның мазмұндық толықтырылуы жасалуда.

Зерттеуде ұсынылған қашықтықтан оқытуға педагогтердің дайындығын қалыптастыру технологиясы І.Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің педагогикалық мамандықтарының білім беру процесіне енгізілді.

Оқушыларды қашықтықтан оқытуға болашақ педагогтарды даярлау процесін ұйымдастыру жөніндегі ұсыныстар, «Қашықтықтан оқытудағы цифрлық білім беру технологиялары» курсының әдістемелік нұсқаулары мен мазмұндық материалдары жұмыс жасап жүрген педагогтердің біліктілігін арттыру және болашақ педагогтерді даярлауды жетілдіру проблемаларын шешуде практикалық маңызы бар.

Зерттеу материалдары, біздің ойымызша, тиісті түзетулеренгізе отырып, педагогикалық кадрларды даярлаудың әртүрлі деңгейіндегі кәсіби білім беру мекемелерінде, сондай-ақ біліктілікті арттыру және қосымша білім беру орталықтарында қолданыла алады.

Оқушыларды қашықтықтан оқытуға педагогтің дайындығын қалыптастырудың әзірленген технологиясын, әзірленген бағдарламалық-әдістемелік материалдарды бағалау бойынша одан әрі зерттеу жүргізу қашықтықтан оқытуды табысты іске асыратын педагогтарды даярлау, қайта даярлау және біліктілігін арттыру технологиясын енгізу бойынша түзету әрекеттері мен ұсынымдарды әзірлеуге мүмкіндік береді деген болжам жасалуда.

Қаржыландыру. Мақала ҚР Білім және ғылым министрлігінің гранттық қаржыландыруы бойынша АР08856314 «Оқушыларды қашықтықтан оқытуға педагогтердің дайындығын қалыптастыру» тақырыбында орындалатын ғылыми жоба аясында дайындалған.

Әдебиеттер тізімі

1. «Білім туралы» 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III Қазақстан Республикасының Заңы (2022.01.01. берілген өзгерістер мен толықтыруларымен). [Электронды ресурс] – URL: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30119920 (өтініш берілген күн: 17.05.2021).
2. Федорова Г.А. Профессиональная подготовка учителей к реализации дистанционных образовательных технологий в современной школе. Современные проблемы науки и образования. [Электронды ресурс] – URL: www.science-education.ru/103-6172 (өтініш берілген күн: 17.05.2021).
3. Дистанционное обучение: учебное пособие для студентов пед. вузов. – Москва: ВЛАДОС, 1998. – 192 с.
4. Щенников С.А. Открытое дистанционное образование. – Москва: Наука, 2002. – 528 с.
5. Андреев А.А., Солдаткин В.И. Прикладная философия открытого образования: педагогический аспект. – Москва: РИЦ «Альфа» МГПОУ им. М.А. Шолохова, 2002. – 168 с.
6. Борисова Н.В. Образовательные технологии открытого дистанционного обучения и опыт их комплексного применения // Система обеспечения качества в дистанционном образовании. – 2001. – Вып. 1. – С. 101-111.
7. Громова Т.В. Актуальные аспекты формирования профессиональной готовности преподавателя вуза к деятельности в системе дистанционного обучения. – Самара: Издательство «Глагол», 2007. – 268 с.
8. Tuninga R., Semen I. The Supply and Demand of Distance Education in Russia / The World Bank, Bureau Cross. – 1995. – P. 110.
9. Горева О.М., Осипова Л.Б. Проблемы и направления развития российского дистанционного высшего образования // Современные проблемы науки и образования. – 2015. – №2-1. – С. 39-44.
10. Громова Т.В. Теория и технология подготовки преподавателей вуза к деятельности в системе дистанционного обучения. Автореф. дис... канд.пед.наук: 13.00.08. – Тольятти, 2011. – 43 с.

Г.Н. Жолтаева, Г.С. Майлыбаева, Н.Ж. Жанатбекова

Жетысуский университет имени И. Жансугурова, Талдықорган, Казахстан

Возможности подготовки учителей к дистанционному обучению

Аннотация. На современном этапе развития дистанционного обучения возрастают требования к подготовке педагогов, работающих в данной среде. Качественное обучение людей с различными способностями, интересами и потребностями, учёт особенностей личности обучающихся, а также специфики обучения в дистанционном режиме может осуществить только педагог-профессионал.

Учитывая новизну ситуации, в которую оказались вовлечены педагоги, и вероятность того, что учителя столкнутся с перспективой преподавания онлайн в будущем, крайне важно больше узнать об их опыте и о необходимых профессиональных качествах педагогов к реализации дистанционного обучения.

Исследование было направлено на установление фактического состояния готовности педагогов к дистанционному обучению учащихся на основе теоретического и эмпирического изучения и выявления составляющих ресурсного обеспечения технологии формирования готовности педагогов к осуществлению дистанционного обучения учащихся.

В статье изложено, что формирование компетенций педагогов по дистанционному обучению учащихся возможно в процессе реализации образовательных программ в вузах, а также программ повышения квалификации и профессиональной переподготовки. Авторы на основе анализа эмпирических данных, полученных в ходе анкетирования практикующих педагогов и будущих педагогов по вопросам использования дистанционных образовательных технологий в учебном процессе, выявили проблемы и трудности при осуществлении дистанционного обучения, определили условия, необходимые для успешной реализации дистанционного обучения.

Сделан вывод о необходимости дальнейшего развития таких вопросов, как проведение исследования по оценке разработанных технологий формирования готовности педагога к дистанционному обучению учащихся, разработанных программно-методических материалов.

Ключевые слова: педагог, готовность, дистанционное обучение, дистанционные образовательные технологии, ресурсное обеспечение, образовательные программы.

G.N. Zholtayeva, G.S. Mailybayeva, N.Zh. Zhanatbekova
Zhetysu University named after Ilyas Zhansugurov, Taldykorgan, Kazakhstan

Opportunities to prepare teachers for distance learning

Abstract. At the present stage of the development of distance learning, the requirements for the training of teachers working in this environment are increasing. High-quality training of people with different abilities, interests and needs, considering the personality characteristics of students, as well as the specifics of distance learning can be carried out only by a professional teacher.

Given the novelty of the situation in which teachers are involved, and the likelihood that teachers will face the prospect of teaching online in the future, it is extremely important to learn more about their experience and about the necessary professional qualities of teachers to implement distance learning.

The research is aimed at establishing the actual state of readiness of teachers for distance learning of students on the basis of theoretical and empirical study and identifying the components of the resource support technology for the formation of teachers' readiness for distance learning of students.

The article states that the formation of teachers' competencies in distance learning of students is possible in the process of implementing educational programs at universities, as well as professional development and retraining programs. The authors, based on the analysis of empirical data obtained during the survey of practicing teachers and future teachers on the use of distance learning technologies in the educational process, identified problems and difficulties in the implementation of distance learning, and determined the conditions necessary for the successful implementation of distance learning.

Conclusion is made about the need for further development of such issues as conducting a study to evaluate the developed technologies for the formation of a teacher's readiness for distance learning of students, developed program and methodological materials.

Keywords: teacher, readiness, distance learning, distance learning technologies, resource support, educational programs.

References

1. «Bilim turaly» 2007 zhylygy 27 shildedegi № 319-III Kazakstan Respublikasynyn Zany (2022.01.01. berilgen ozgerister men tolyktyrularymen) [Law of the Republic of Kazakhstan No. 319-III of July 27, 2007 "On Education" (as amended on January 1, 2022)]. [Electronic resource] – Available at: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30119920 (Accessed: 17.05.2021). [in Kazakh]
2. Fedorova G.A. Professional'naya podgotovka uchitelej k realizacii distancionnyh obrazovatel'nyh tekhnologij v sovremennoj shkole. Sovremennye problemy nauki i obrazovaniya [Professional training of teachers for the implementation of distance learning technologies in a modern school. Modern problems of science and education]. [Electronic resource] – Available at: www.science-education.ru/103-6172 (Accessed: 17.05.2021). [in Russian]
3. Distancionnoe obuchenie: uchebnoe posobie dlya studentov ped. vuzov. [Distance learning: textbook for ped students. of universities] (Moskva: VLADOS, 1998, 192 s.) [Moscow: VLADOS, 1998, 192 p.]. [in Russian]
4. SHCHennikov S.A. Otkrytoe distancionnoe obrazovanie [Open distance education] (Moskva: Nauka, 2002, 528 s.) [Moscow: Nauka, 2002, 528 p.]. [in Russian]
5. Andreev A.A., Soldatkin V.I. Prikladnaya filosofiya otkrytogo obrazovaniya: pedagogicheskij aspekt [Applied Philosophy of Open Education: Pedagogical Aspect] (Moskva: RIC «Al'fa» MGPOU im. M.A. SHolohova, 2002, 168 s.) [Moscow: RIC "Alpha" MGPOU im. M.A. Sholokhova, 2002, 168 p.]. [in Russian]
6. Borisova N.V. Obrazovatel'nye tekhnologii otkrytogo distancionnogo obucheniya i opyt ih kompleksnogo primeneniya, Sistema obespecheniya kachestva v distancionnom obrazovanii [Educational technologies of open distance learning and experience of their integrated application, Quality assurance system in distance education], 1, 101-111 (2001). [in Russian]
7. Gromova T.V. Aktual'nye aspekty formirovaniya professional'noj gotovnosti prepodavatelya vuza k deyatel'nosti v sisteme distancionnogo obucheniya [Actual aspects of the formation of the professional

readiness of a university teacher to work in the distance learning system.] (Samara: Izdatel'stvo «Glagol», 2007, 268 s.) [Samara: Publishing house "Verb", 2007, 268 p.]. [in Russian]

8. Tuninga R., Semen I. The Supply and Demand of Distance Education in Russia, The World Bank, Bureau Cross., 110 (1995).

9. Goreva O.M., Osipova L.B. Problemy i napravleniya razvitiya rossijskogo distancionnogo vysshego obrazovaniya, Sovremennye problemy nauki i obrazovaniya [Problems and directions of development of Russian distance higher education, Modern problems of science and education], 2-1, 39-44 (2015). [in Russian]

10. Gromova T.V. Teoriya i tekhnologiya podgotovki prepodavatelej vuza k deyatel'nosti v sisteme distancionnogo obucheniya. Avtoref. dis... kand.ped.nauk: 13.00.08. [Theory and technology of training university teachers for activities in the distance learning system. Abstract thesis... candidate of pedagogical sciences: 13.00.08.] (Tol'yatti, 2011, 43 s.) [Tolyatti, 2011, 43 p.]. [in Russian]

Авторлар туралы мәлімет:

Жолтаева Г.Н. – п.ғ.к., қауымдастырылған профессоры (доцент), І. Жансүгіров атындағы Жетісу университеті, Жансүгіров көшесі, 187а, Талдықорған, Қазақстан.

Майлыбаева Г.С. – Философия докторы (PhD), педагогика және психология жоғары мектебінің ғылыми және тәрбие жұмысы бойынша үйлестірушісі, І. Жансүгіров атындағы Жетісу университеті, Жансүгіров көшесі, 187а, Талдықорған, Қазақстан.

Жанатбекова Н.Ж. – п.ғ.к., жаратылыстану жоғары мектебінің директоры (деканы), І. Жансүгіров атындағы Жетісу университеті, Жансүгіров көшесі, 187а, Талдықорған, Қазақстан.

Zholtayeva G.N. – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Zhetysu University named after Ilyas Zhansugurov, 187a Zhansugurov str., Taldykorgan, Kazakhstan.

Mailybayeva G.S. – Doctor of Philosophy (Ph.D.), Coordinator for Scientific and Educational Work, Higher School of Pedagogy and Psychology, Zhetysu University named after Ilyas Zhansugurov, 187a Zhansugurov str., Taldykorgan, Kazakhstan.

Zhanatbekova N.Zh. – Candidate of Pedagogical Sciences, Director of the Higher School of Natural Sciences, Zhetysu University named after Ilyas Zhansugurov, 187a Zhansugurov str., Taldykorgan, Kazakhstan.